

Hoofdstuk 3 | Opdracht 19 | Luisteren

Transcript

Het Museum van Nederland

Introductievideo

Duur: 0:52 minuten

Start en einde: 0:00 – 0:52

In dit programma gaan we een bijzonder museum inrichten. We maken een tentoonstelling over ons land, over onszelf, een tentoonstelling waar we ons allemaal in kunnen herkennen. In deze tijd van maatschappelijke onrust en onduidelijkheid gaan we op zoek naar houvast, naar wat ons verbindt. We gaan op zoek naar voorwerpen die iets vertellen over de geschiedenis en cultuur van Nederland, over onze identiteit, tradities en gebruiken.

Uit het hele land komen mensen met hun eigen voorwerp naar paleis Soestdijk. Hier zal ons team van deskundigen beoordelen of dat voorwerp wel of niet een plek verdient in Het Museum van Nederland.

Beeldfragment 1

Duur: 2:24 minuten

Start en einde: 34:00 – 36:24

Vandaag komt de 82-jarige Lodewijk Zwierstra naar paleis Soestdijk met zijn elfstedenkruisje. Deze taaie Fries heeft al vijf keer de Elfstedentocht gereden. Ik ontmoette hem een tijdje geleden bij het iconische bruggetje bij Bartlehiem.

Meneer Zwierstra, wat fijn dat ik u hier zie.

Fijn.

Wat een rust. Ja, in de tijd dat u hier voorbij kwam, was er geen rust, hè?

Nee, nee, absoluut geen rust. Nee, dat is niet te vergelijken, ook voor mezelf niet, wanneer ik hier nu sta en ik kijk naar die kant en dan ja moet je diep in je geheugen graven om even weer terug te gaan naar de periode dat er ijs ligt, dat alle mensen hier staan te kijken.

Ja.

De voorsprong op het tijdschema bedroeg al bijna een uur toen de ridders van de kopploeg op de splitsing bij Bartlehiem, ten noorden van Leeuwarden de weg naar Dokkum insloegen. Om kwart over één 's middags waren de zes koplopers terug op het kruispunt. En vandaar restte toen nog

maar een kleine tien kilometer tot Leeuwarden.

Uw eerste tocht, in 1954, kunt u, kunt u nog terug naar die tijd? Naar het ijs en hoe dat was?

Nou, ik kan heel goed terug. Ik was precies twee maanden achttien.

Ja.

En mijn vader had de tocht in de oorlog al een paar keer gereden en hij zei: er komt een Elfstedentocht dus we kunnen eigenlijk wel de Elfstedentocht gaan rijden. Zo ging dat in die tijd. En ik weet nog heel goed, we gingen naar Leeuwarden en de avond daarvoor - er was geen televisie - en op de radio werd uitdrukkelijk gewaarschuwd om niet te gaan want het zou de volgende dag, op de dag van de Elfstedentocht, zou het vreselijk weer worden. Het zou gaan waaien, en nou. Mijn vader zei: 'We gaan toch, want we zien wel.'

Ja, ja.

En de volgende dag, ja het weer was werkelijk honderdtachtig graden omgeslagen. Het was bijna bladstil, het ijs was prima.

Hoe zwaar was het voor u? Uw eerste Elfstedentocht.

Nee, nee, voor mij was die helemaal niet zwaar. Je bent achttien, je bent nog zo jong als wat. Je bent eigenlijk, ik zou bijna zeggen een soort jonge hond, dus ik wou dan wel vooruit. En mijn vader zei op een gegeven moment: 'Nou ga maar vooruit en dan kom je maar terug, want jij hebt energie over.' Dus, nou zo ging dat wat op en neer, heen en weer.

En hebt u de tocht gereden op de schaatsen die u daar hebt?

Ja, dit zijn de schaatsen waar ik in '54 op gereden heb.

Fantastisch.

Ja, ze hebben het goed doorstaan. Gelukkig nog.

Beeldfragment 2

Duur: 1:46 minuten

Start en einde: 40:34 – 42:20

Waarom vindt u dat dit elfstedenkruisje in Het Museum van Nederland hoort?

Ik vind het een beeltenis van een uniek sportevenement. En dat unieke sportevenement bestaat uit het feit dat het onvoorspelbaar is wanneer dat evenement plaatsvindt. En daarnaast dan is het natuurlijk toch een tocht van tweehonderd kilometer, met een startpunt in Leeuwarden en

eindpunt in Leeuwarden. En daartussendoor een tocht van tweehonderd kilometer over vaarten, meren en sloten, langs de elf Friese steden, is natuurlijk op zich ook al heel uniek.

Een Elfstedentocht dat is natuurlijk altijd vreselijk mooi en wat me opviel in 1909 is dat een Friese schaatstocht al meteen nationale belangstelling kreeg. Dat dus *De Telegraaf* er al bij was, dat kranten uit Rotterdam erbij waren. Dat deden ze niet bij Groningse wedstrijden of bij Limburgse wedstrijden. Dat deden ze wel bij de Elfstedentocht, dus al van het begin af aan was de Elfstedentocht een nationaal evenement en het mooiste voorbeeld vind ik dat er allemaal Friese woorden (die normaal gesproken nooit in het Nederlands bekend worden) dat die binnen een dag in het algemeen Nederlands worden opgenomen: it giet oan. Ik spreek het vast verkeerd uit. Ja, maar ...

Klunen, dat zijn dus, dat is een nationaal woord geworden.

Ja, en dat maakt die Elfstedentocht dus gewoon zo bijzonder. Het is geen regionale schaatstocht, er zit gewoon een hele Nederlandse geschiedenis in en die volgende Elfstedentocht, die zestiende, daar blijven we maar op wachten en dat is al zo bijzonder, dat we dus zo druk bezig zijn met iets dat er al meer dan twintig jaar niet is. Daarom vind ik het gewoon heel mooi om deze dus echt wel op te nemen in Het Museum van Nederland.

Fijn, ik sta het graag af.

Natuurlijk mag dit unieke, Friese sportevenement niet ontbreken in ons museum.